

РЕШЕНИЕ

на Постоянната комисия по стопански науки и управление на НАОА за резултатите от извършено оценяване по процедура за програмна акредитация на професионално направление 3.7 „Администрация и управление“ в Бургаски свободен университет

1. Хронология на процедурата

Процедурата е открита с решение на Постоянната комисия по стопански науки и управление от 07.11.2018 г. (Протокол № 28) по искане на висшето училище (вх. № 844/ 29.10.2018 г.).

На заседание, проведено на 15.01.2020 г. (Протокол № 1), на основание чл. 88а, ал. 4 от ЗВО и чл. 12, ал. 6, т. 4 от ПДНАОА, членовете на ПКЧНУ приеха доклада на утвърдената с решение на Акредитационния съвет на НАОА от 04.04.2019 г. (Протокол № 7) експертна група в състав:

1. Проф. д-р Теодора Георгиева, Международно висше бизнес училище – Ботевград
  2. Проф. д-р Матилда Александрова, Университет за национално и световно стопанство
  3. Даниел Славеев Парушев, докторант
- Наблюдаващ процедурата от ПКЧНУ: проф. д-р Веселин Минчев

Експертната група е извършила проверка в БСУ през периода от 06.06.2019 г. до 08.06.2019 г.

2. Констатации и оценки за изпълнението на критериите за програмна акредитация на професионално направление в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в Европейското пространство за висше образование (ESG) – част 1 (1-10) и по смисъла на чл. 78, ал. 3 от ЗВО (Таблица 4):

С решение на Постоянната комисия по стопански науки и управление при Националната агенция за оценяване и акредитация от 21. 07. 2014 г. (Протокол № 27) е дадена програмна акредитация на професионалното направление 3.7. “Администрация и управление” в Бургаския свободен университет с оценка 8.45 (осем цяло и четиридесет и пет) и са направени следните препоръки, по които са предприети съответни действия:

1. Да се приведат учебните планове в съответствие с квалификационните характеристики и актуализират литературните източници на ОКС „бакалавър” и ОКС „магистър” в професионалното направление. Срок: м. юни, 2015г.

2. Да се разширява участието на студенти от професионалното направление в програма ЕРАЗЪМ и други образователни програми в страната и чужбина. Срок: постоянен с ежегодно отчитане.

3. Да се публикуват анализи от проучвания на мнения и предложения на студенти, възпитаници, потребители на кадри за качеството на образователния продукт. Срок: постоянен с ежегодно отчитане.

ПКСНУ констатира, че по Препоръка 1. са направени промени в учебните планове в съответствие с квалификационните характеристики на специалностите от професионалното направление. В учебните планове са въведени нови дисциплини. В първичните звена и на ниво „център“ е изградена практиката за постоянен мониторинг, анализ и актуализиране на учебните програми по дисциплините в учебния план на специалностите от професионалното направление, включително актуализиране на препоръчаната литература. В отчетния период всички учебни програми за специалност „Бизнес администрация“ в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ са актуализирани поне веднъж. Преобладаващ е делът на литературните източници от последните пет години, като нараства и броят на електронните ресурси. **ПКСНУ установи, че препоръката е изпълнена.**

Във връзка с Препоръка 2. - за информиране на студентите относно възможностите за мобилност ежегодно през месец октомври в БСУ се провежда информационен ден, където се представят университетите партньори, а студентите, реализирали мобилност, споделят своя опит. Провеждат се и индивидуални срещи със заинтересувани студенти по Центрове. В професионално направление 3.7. Администрация и управление са сключени 33 договори за студентска и преподавателска мобилност. 8% от студентите редовно обучение в направлението са преминали обучение за един семестър по програма Еразъм+ в университети партньори в Португалия, Чехия и Русия. В професионалното направление по Еразъм+ са се обучавали 4 души. През 2014г. един студент (спец. „Бизнес администрация“, ОКС „бакалавър“) е участвал и в Интензивна Еразъм програма „Стратегически бизнес решения в рисковата и бързо променяща се среда“, финансиран по линия на програма „Учене през целия живот“ (договор № 2013-ERA-IP-2). **ПКСНУ установи, че препоръката се изпълнява.**

По препоръка 3 бе констатирано, че проучването на мнението на студентите и потребителите на кадри е перманентен процес в БСУ, в частност в това професионалното направление. Представени са доказателства, че във връзка с оценка на качеството на образователния продукт регулярно се провеждат анкети със заинтересованите страни: настоящи студенти; випускници (от 6 месеца до 5 години след завършването); потребители на кадри.

Отчитайки това, **ПКСНУ установи, че препоръката се изпълнява.**

Въз основа на изводите в доклада на експертната група ПКСНУ направи следните констатации и оценки за изпълнението на критериалната система:

Констатации за изпълнението на критерий 1.1 в съответствие със стандарт 1 от ESG – част 1 (1-10): „При извършване на обучение в професионалното направление се поддържа и развива политика за осигуряване на качеството, която се оповестява и е част от стратегическото управление на висшето училище”.

В съответствие с публично оповестените мисия, стратегически цели и приоритети, обучението в ПН 3.7 „Администрация и управление“ във БСУ се осъществява в ОКС „Бакалавър“ в редовна и задочна форма на обучение и в ОКС „Магистър“ в редовна и задочна форма на обучение. ПКСНУ установи, че във ВУ не е разработена Стратегия за развитието на ПН 3.7. Администрация и управление. В БСУ

е изградена институционалната система за качество, която обхваща всички основни и спомагателни университетски звена и дейности. Съгласно внедрената система, при управление на качеството в БСУ се прилагат два подхода: управление на качеството по резултати и управление на качеството по цели. С цел оценяване и поддържане на качеството в БСУ се провеждат вътрешни и външни одити от страна на НАОА и международната сертифицираща организация SGS.

Бе установено, че във ВУ са създадени условия за трансформиране на резултатите от научноизследователска дейност в учебния процес чрез включване на студенти в изпълнение на научноизследователски проекти и актуализация на учебните програми по специални дисциплини от ПН 3.7 „Администрация и управление“.

Констатации за изпълнението на критерий 1.2 в съответствие със стандарт 1 от ESG – част 1 (1-10): „Управление на качеството на образованието“.

Качеството на обучение се гарантира чрез изградената Система за оценяване и поддържане на качеството на обучението (СОПКО) и академичния състав в БСУ. Провеждат се обучения за осигуряване на качеството, в които участват преподаватели от ПН 3.7 „Администрация и управление“. ПКЧНУ установи, че във БСУ е разработен и се прилага Етичен кодекс, който регламентира спазването на етичните норми и правила за поведение, както и прилагането на принципите на академичната и научна етика.

Констатации за изпълнението на критерий 2.1 в съответствие със стандарт 2 от ESG – част 1 (1-10): „Висшето училище извършва обучение по професионалното направление като прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация (квалификационни характеристики, учебни планове и програми и др.) при съдействието на представители на партньорски организации, студенти и други заинтересовани страни“.

В ПН 3.7 “Администрация и управление” в БСУ се прилагат официално приети и публично огласени стандарти за учебната документация, базирани на национални и университетски нормативни актове, в които са определени и унифицирани изискванията за основните елементи на документацията, както и процедурите за нейното обновяване. В БСУ периодично се събира и анализира информация от кандидат-студенти, студенти, випускници и потребители на кадри относно очакванията и университетската подготовка по ПН 3.7 “Администрация и управление”. Резултатите от проучванията се обсъждат и отразяват при актуализация на учебната документация. При оценяването на подготовката на студентите в ПН 3.7 “Администрация и управление” в БСУ се използват ясни и предварително огласени оценъчни методи и критерии. Те позволяват обективно оценяване на знанията и уменията на студентите и придобитите от тях компетенции по отделните учебни дисциплини. В БСУ се полагат усилия за осигуряване на съвместимост и сравнимост на учебните планове на специалностите в двете ОКС в ПН 3.7 “Администрация и управление” с учебните планове на аналогични специалности, предлагани от други ВУ в страната и чужбина. Бе

установено, че осигуреното съответствие с учебни планове по специалност „Бизнес администрация“ в други ВУ в страната е средно 72%, а с ВУ в чужбина е 63%. През оценявания период периодично са извършвани актуализации на учебната документация на предлаганите специалности в ПН 3.7 „Администрация и управление“, включително и такива, породени от резултатите от анкети сред студенти, випускници и потребители на кадри. Процедурите за определяне на основните структурни параметри на учебната документация на отделните специалности и ОКС в ПН 3.7 „Администрация и управление“ се основават на държавната уредба на висшето образование в страната и вътрешните нормативни актове на висшето училище.

Констатации за изпълнението на критерий 3.1 в съответствие със стандарт 3 от ESG – част 1 (1-10): „Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на студентите в процеса на обучение по съответното професионално направление“.

Обучението на студентите в ПН 3.7 „Администрация и управление“ в БСУ съответства на съвременните изисквания за ОКС „бакалавър“ и „магистър“ в различните форми на обучение и дава възможност за добра професионална подготовка на обучаващите се студенти в това ПН. В БСУ е изградена добра организация за включване на студентите в практически занимания и други дейности. Обучението на студентите в ПН 3.7 „Администрация и управление“ има практическа насоченост. Проучва се мнението на студентите относно качеството и практическата полезност на обучението. Относителният дял на практическото обучение от общата аудиторна заетост по учебен план при ОКС „Бакалавър“, специалност „Бизнес администрация“ е 8% при редовна форма и 16% при задочна форма. При ОКС „бакалавър“, специалност „Публична администрация“ дялът на практическото обучение от общата аудиторна заетост по учебен план е 5,3% при редовна форма и 11% при задочна форма.

Регулярно се проучва студентското мнение в двете ОКС на ПН 3.7 „Администрация и управление“. Механизмът на проучване е нормативно регламентиран и включва провеждане на анкети „на входа“ (кандидат-студенти), по време на обучението (за качеството на обучението по съответната дисциплина) и „на изхода“ (випускници). В ПН 3.7 „Администрация и управление“ се прилагат съвременни методи за оценяване постиженията на студентите. Използваните методи на оценяване се описват от преподавателя в учебната програма по дисциплината. Информирането на студентите става чрез достъпните на сайта учебни програми, както и от преподавателя в началото на учебните занятия.

В ПН 3.7 на БСУ е налице обратна връзка между преподаватели и студенти, реализирана чрез преки контакти, регулярно провеждане на срещи със студенти за проучване на тяхното мнение. В БСУ се осъществява текущ мониторинг и периодичен анализ на дейностите, свързани с качеството на образователния процес. Те се провеждат от конкретни структури във ВУ (Комисия по качество) с участието на преподавателите и студентите. Работата с жалби на студенти в БСУ е регламентирана в Правилника за организация на учебната дейност и Системата за оценяване на знанията и уменията на студентите.

Констатации за изпълнението на критерий 4.1 в съответствие със стандарт 4 от ESG – част 1 (1-10): „Институцията оповестява публично приетите от нея документи, очертаващи „жизнения цикъл” на студента: прием в съответното професионално направление, развитие, признаване и дипломиране, както и доказателства за последователното им и прозрачно прилагане”.

В БСУ е създадена добра организация за привличане, приемане и адаптиране на български и чуждестранни студенти в ПН 3.7 “Администрация и управление”. Разработени са и се прилагат необходимите вътрешни нормативни актове за регламентиране на отделните етапи на „жизнения цикъл” на студентите, огласени на интернет страницата на университета. Налице е спад в броя на приетите студенти – с 58% и 72% съответно в редовна и задочна форма на обучение в ОКС Бакалавър; и 82% в ОКС Магистър. Регламентирани са и се прилагат правила и процедури за признаване на придобито висше образование и завършени периоди на обучение в чуждестранни висши училища, доказателство за което са наличните вътрешни нормативни документи. За тази цел в БСУ действа Комисия по признаване на кредити. В БСУ са осигурени възможности за реализиране на мобилности на студентите, вкл. и от ПН 3.7 “Администрация и управление”. Съществува нормативна регламентация за признаване на периоди на обучение и практики. Поддържа се добра мрежа от взаимоотношения с чуждестранни образователни институции за реализиране на мобилност на студенти. Констатиран е незначителен брой изходящи мобилности на студенти от ПН. Регламентирани са и се прилагат правила за включване на студенти в научноизследователски дейности. Включването на студенти в проекти, финансирани от университетските фондове, е възприето като задължително условие за финансирането на тези проекти. 1% от общия брой на студентите-бакалаври са участвали в изследователски проекти, като за последната година от наблюдавания период такова участие не е регистрирано. Спазени са държавните изисквания по отношение на съдържанието на издаваните документи за образование и квалификация. Висшето училище издава и Европейско дипломно приложение.

Създадена е и функционира Система за наблюдение на професионалната реализация на завършилите студенти. Поддържат се и база данни към Алумни Асоциацията на завършилите БСУ.

Констатации за изпълнението на критерий 5.1 в съответствие със стандарт 5 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите имат разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав чрез прилагане на прозрачни процедури като част от стратегията за развитие на професионалното направление”.

Във висшето училище има утвърдени и се прилагат правила за заемане на академични длъжности, които отговарят на законовите изисквания. Процедурите по приемане на работа на квалифицирани преподаватели, осигуряващи обучението в ПН отговарят на законовите изисквания и са публикувани на официалната интернет страница на университета. В БСУ има утвърдени управленски механизми и правила за развитие на преподавателския състав. Преподавателският състав,

обучаващ в рамките на ПН 3.7. Администрация и управление, включва 41 преподаватели на първи ОТД и 1 на втори ОТД. Хабилитираните преподаватели на първи и втори ОТД са 90% от всички преподаватели. Средната възраст на преподавателите на първи ОТД в професионалното направление е 55,1 години, от които хабилитираните преподаватели са на средна възраст 56.2 години. От преподавателите, които провеждат обучение в ПН 3.7, 3 професори са с хабилитация в същото ПН. Висшето училище има изградена система за атестиране на академичния състав по отношение на преподавателската и научноизследователската дейности. За анализирания период е осъществено атестиране на 31 преподавателя от академичния състав, обслужващ ПН 3.7 „Администрация и управление“. Всички атестирани са получили положителна оценка. Налице е и академично израстване на преподавателите, както следва: 5-професори, 13 - доценти, 3- главни асистенти и 6 – доктор.

Създадени са условия за изходяща и входяща преподавателската мобилност, като за анализирания период са реализирани общо 59 изходящи мобилности на преподаватели от ПН 3.7. От тях 38 по програма Еразъм+, от които 37 с цел преподаване, и 21 по други програми, от които 20 с цел преподаване.

Констатации за изпълнението на критерий 5.2 в съответствие със стандарт 5 от ESG – част 1 (1-10): „Научноизследователска и художествено-творческа дейност на академичния състав и участие на студентите и докторантите в нея“.

В БСУ са създадени условия и преподавателите от ПН 3.7 „Администрация и управление“ активно участват в научноизследователска и публикационна дейност. В акредитационния период всички преподаватели от ПН са работили по проекти. През периода е реализирано участие в 70 международни проекти, което е между 0,4 и 0,7 средно на един преподавател през различните години на наблюдавания период. Относително малък е броят на участията на студенти в изследователски проекти, като за последната година на периода такова участие не е реализирано. На фона на намаляващия брой студенти в редовна форма на обучение, делът на участията варира от 11% през 2014/15 година до 2% през предходната 2013/14 година. Участието на студенти в научни форуми и публикации е най-високо през първите две години на периода – 288 участия за 2014/15 година и 6 публикации през 2013/14 година и намалява до 76 участия и 1 публикация за последната учебна година.

За анализирания период се отчита активна публикационната дейност на преподавателите по проблематиката на ПН 3.7 „Администрация и управление“. Средно за един преподавател има по 17,3 научни публикации за целия анализиран период. Съгласно Рейтинговата система на висшите училища в България, активността в базата данни Scopus е както следва: 2 статии и 1 цитиране в ПН 3.7.

Констатации за изпълнението на критерий 6.1 в съответствие със стандарт 6 от ESG – част 1 (1-10): „Има осигурена и непрекъснато развиваща се финансова, материално-техническа и информационна база, необходима за учебно-преподавателската, научноизследователската, художествено-творческата и спортната дейност по професионалното направление, както и подходяща среда за дистанционно обучение, ако

провеждат такова”.

В ПН 3.7. на БСУ е осигурена необходимата аудиторна и лабораторна площ за учебна заетост на обучаваните студенти, позволяващи комфорт и качествена работа със и на студентите. Обучението на студентите е обезпечено с достатъчно на брой компютърни зали със специализирано оборудване. На 1 студент от ПН 3.7. се падат 0,29 кв.м. площ в компютърни зали и 0,17 компютърни конфигурации. На територията на университета е осигурен пълен достъп до безжичен интернет за студенти и преподаватели. Студентите от ПН 3.7. разполагат с голяма по размер библиотечно-информационна база, която непрекъснато се актуализира и обновява, с добавянето на нови библиотечни единици, чийто ръст е 8% спрямо началото на периода. БСУ разполага с организация и среда за провеждане на ДФО, акредитирани по време на институционалната акредитация от 04.05.2017 г. за срок от 6 години. В ДФО се обучават студенти по специалност „Бизнес администрация“ в ОКС „магистър“. Учебното съдържание на всички дисциплини от учебния план 100% е осигурено с учебни материали и ресурси. С електронни ресурси на 3то и 4то равнище е покрито над 80% от съдържанието на учебната програма, като по отделни дисциплини този процент достига до 100%. Присъствените периоди са 20% (12 часа) от аудиторната заетост, предвидена за редовната форма на обучение.

В БСУ е налице високо равнище на академично и административно обслужване на студентите, регламентирано във вътрешната нормативна уредба на университета. Административното обслужване се извършва пряко от отделите „Учебен“ и „Информационно осигуряване“. Приет е официален статут на академичния наставник. Изградена е и система за Електронни услуги. Това дава възможност за дигитализация на процесите на административно обслужване на студентите.

Констатации за изпълнението на критерий 7.1 в съответствие със стандарт 7 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите имат изградена организация за управление на информацията, свързана с реализацията на обучението по професионалното направление и последващата реализация на завършилите”.

В БСУ е налице организация за управление на информацията, съобразена с действащата СОПКО и позволяваща проследяване на обучението и професионалната реализация на завършващите ПН 3.7 “Администрация и управление”. Информацията от студентите и потребителите на кадри се събира, съхранява, обработва и използва като индикатор за успеха, както и за необходимостта от промени.

Реализацията на завършилите студенти в БСУ се разглежда като показател за качеството на обучението. Създадена е и функционира Асоциация на завършилите БСУ, която реализира контактите между настоящи и завършили студенти.

В БСУ е изградена и периодично се актуализира база данни относно съдържанието на обучението по сродни програми за обучение във водещи висши училища в България и в чужбина. Установява се висока степен на сходство между учебните планове и учебните програми по дисциплините по ПН 3.7.

Констатации за изпълнението на критерий 8.1 в съответствие със стандарт 8

от ESG - част 1 (1-10): „Институциите публикуват ясна, точна, обективна, актуална и лесно достъпна информация за всички дейности, свързани с обучението по професионалното направление”.

В БСУ се провежда прозрачна информационна политика, заложена в СОПКО и насочена към осигуряване на публичност за образователната и научноизследователската дейност на преподаватели и студенти от ПН 3.7 „Администрация и управление”. На уебсайта на университета е поместена актуална информация относно различните аспекти от обучението в ПН 3.7 „Администрация и управление“. БСУ периодично обновява информацията за условията за обучение, квалификационните форми и перспективите за професионална реализация на студентите от ПН 3.7 „Администрация и управление”. Връзката с работодатели и студенти се осъществява с посредничеството на Кариерния център на БСУ, както и чрез членството на БСУ в Бургаската търговско-промишлена палата.

В БСУ е създадена организация за популяризиране на научноизследователската и художествено-творческата дейност на преподавателите и студентите от ПН 3.7 „Администрация и управление” чрез: периодично организирани университетски научни конференции, кръгли маси, публикуване на информация за участия на преподаватели и студенти в научни и други проекти.

Информация за сътрудничеството с чуждестранни университети, възможностите за международен обмен и условията за мобилност, също са оповестени в уебсайта на БСУ.

Констатации за изпълнението на критерий 9.1 в съответствие със стандарт 9 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите извършват регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на учебните програми, съобразно еволюцията на научните знания и технологии, при обучението по професионалното направление”.

В БСУ е налице функционираща система за управление и мониторинг на качеството на образователния процес. Актуализацията на програмите за обучение се осъществява при използване на резултатите от проучванията на мненията на студенти, потребители на кадри и партньорски организации.

Проблемите на студентската успеваемост са обект на постоянно внимание от страна на ръководството на обучаващите звена (ЦИУН и ЦЮН).

Констатации за изпълнението на критерий 10.1 в съответствие със стандарт 10 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите извършват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на всички учебни програми по професионалното направление”.

За ПН 3.7 „Администрация и управление“ в БСУ регулярно се осъществяват процеси на самооценки и външни оценки. През изминалия период е извършен акредитационен контрол. В професионалното направление са създадени условия за поддържане качеството на обучение, както и за анализиране и огласяване на резултатите, свързани с методите на преподаване и оценяване постиженията на студентите. В БСУ се проучва конкурентната среда и се поддържат интензивни

връзки с конкурентни висши училища в страната и в чужбина. Поддържат се тесни контакти със средните училища в района. Анализират се възможностите за професионална реализация на студентите, организират се срещи с ръководители и представители на различни институции, граждански организации и други, провеждат се практически занятия в институции на местно, регионално, национално и европейско равнище.

Има практика за включване в състава на държавните изпитни комисии в ПН 3.7 „Администрация и управление“ на представители на потребители на кадри.

За ПН 3.7 „Администрация и управление“ в БСУ се извършва непрекъснат процес на следакредитационен мониторинг, което гарантира качеството на отделните аспекти от дейността на самата институция.

В резултат на констатациите за резултатите от извършеното оценяване, проведено на **12.02.2020 г. (Протокол № 6)**, на основание чл. 88а, ал. 5, т.1 от ЗВО и чл. 38, ал. 2 от ПДНАОА, членовете на ПКЧУ гласуваха оценки по критериите за програмна акредитация на професионално направление по десетобалната система, в съответствие с чл. 79, ал. 1 от ЗВО.

След обобщаване на резултатите от гласуването, в съответствие с приетите от Акредитационния съвет на НАОА „Правила за гласуване на процедури за акредитация и за оценяване на проекти“, Постоянната комисия по стопански науки и управление взе следното **РЕШЕНИЕ**:

1. Дава програмна акредитация на професионално направление 3.7 „Администрация и управление“ в Бургаски свободен университет на основание обща оценка **8.55 (осем цяло и петдесет и пет стотни)**.

За ОКС „бакалавър“

- „Бизнес администрация“ – редовна и задочна форма на обучение.
- „Публична администрация“ – редовна и задочна форма на обучение.

За ОКС „магистър“

- „Бизнес администрация“ – задочна и дистанционна форма на обучение.
- „Публична администрация“ – задочна форма на обучение.
- „Администрация и управление на системата на националната сигурност“ – задочна форма на обучение.
- „Митническо разузнаване и разследване“ – задочна форма на обучение.
- „Данъчна администрация“ – задочна форма на обучение.

2. Срокът на валидност на акредитацията е пет години, в съответствие с чл. 79, ал. 4 от ЗВО.

3. Определя капацитет на професионално направление 3.7 „Администрация и управление“ в Бургаски свободен университет, за ОКС „бакалавър“ – 300 студенти

(редовна и задочна форма на обучение), за ОКС „магистър” – 200 студенти (задочна и дистанционна форма на обучение).

Общо за професионалното направление: 500 студенти.

Постоянната комисия по стопански науки и управление формулира следните препоръки:

1. Да се увеличи публикационната активност на преподавателите по проблематиката на професионалното направление в издания с импакт фактор.

Срок: постоянен

2. Да се увеличи броят на студентите, участващи в програми за мобилност.

Срок: постоянен

3. Да се увеличи участието на студентите в образователни и изследователски проекти.

Срок: постоянен

Обща словесна оценка в съответствие с получената числова оценка: съществено съответствие.

Председател на ПКСНУ:

(проф. д-р Галина Младенова)